בסוד שיח

מאת שאול שיך

"הכל כבר נמכר"

בכל תקופת עבודתי כשעונאי, לא התלבטתי מעולם באופן כה קשה, כפי שהתלבטתי השבוע, במיוחד בעת כתיבת שורות אלו: האם להפר הבטחה שנתתי, כי לא אכתיר את שמות המעורבים ופרשים מסגירים אחרים. בסופו של דבר, עיניים הרואות שהכריעו נגד הפרת ההבטחה, מתוך תקווה ואמונה, כי מדיד זו ענייניה של ארץ־ישראל יצאו נשמרים יותר.

המרוכז ביידיש קרוב, אישיות יחידה במינה בתנועת הרתי, הרבני והחברי, שנועד השבוע לשיחה בת שרבע שעות עם חברו הטוב, שוחא במקרה גם שר השוב בממשלה. בין השניים נקשרו יחסי אמון, עד כדוקות השורות האבוי הם החזיק מעמד, למרות ההתרחקות הדרגתית ואולגית, עד היום.

בפגישה סיפר השר, המפיר היטב בנעשה, כי למעשה הכל ביד"ש כבר נסגר: בשעון המתנהלים המשך וגם ירושלים לשרות והמנהרות הרכות, בתלקה המזרחי, ניתנה לשלושיונאים הון שפן, כי לא יימצעו מהשלושיונאים לעשות כרצונם במזרח הדיר ומעבר לכך הכל מסשפרים מצד ראש הממשלה המבקש לקנות שקט לקראת משאל העם עם סדירה ויציאת צה"ל מיו"ש.

ש', כך נכנה אותו, יצא מהפגישה עם השר שבור ורצוץ והוא עשה את דרכו לאחר מכתי הכנסת הקטנים במזרח ירושלים הסמוך לביתו וישב שם עד אור ראשון כשנחלי דמעות מזינים. כאשר נשאל ש', "מדוע לא הבעת לו להתפטר לנוכח המצב הקשה, כפי שהוא עצמו תיאר, ובמיוחד כאשר אמר לך, כי "משקיעיו של המתנחלים" השיב ש': "אמרתי לו ותשובתו שכיבוא אותי, כי אם ישרוף יבוא שר גדול עד למאר בהשקפותיו ואיש לא יזכא נשבר מהתפטרותי".

דברי השר בפגישה שהתקיימה השבוע רק מאשרת את ההשערות הכבדות הרווחות בקרב הציבור, כי הממשלה הולכת על "מכירה כללית", כדי לקנות שקט אצל הפלשתינאים, תוך הפקרת כל מה שאינו מתחת לאפה ממש.

ובתוך כל המציאות המרה הזאת בגימין נתניהו ודוד לוי ממשיכים "להזיע" את הקרע ביניהם, כאילו הזיעכוח המתנהל היום בין שמאל לבין ימין נסוב על גובה עמלות הבנקים.

והלכה מוצצת גדולי התורה ביום שלישי השבוע, שבישיבה היה תריס במיוחד, מכמאה בחולם את הלכי דרזה בציבור. ורתי, הרציי והלאומני הדרשם והא, כי מתקרבת שעת הניסוח, שעלול רי להיגרר באמן לאומי.

במפגש הברתי בין קבוצי, שהתקיים השבוע בקיבוץ סיידו־צבי, שמעתי לראשונה בישראל קשים על הממשלה, גם מצד כאלה שהיו מזוהים עם המתנים במוגזות המרגיות.

מוכל בנ"ע לשעבר ורי"ר "מעלה", ד"ר אמנון שפיראו, קרא לשנות את מקסיקת ההסכה של שוחרי שלמות הגולן, כדי להגריל עד כמה שהדבר ניתן את אוכלוסיית האמצע השוללת את הנסיגה מרמה. לנוכח ההשוואה שעורכים יצחק רבין ושמעון פרס בין הגולן לבין הנסיגה בסיני ומיתת בימי ממשלת בגין, סבור ד"ר שפיראו, כי יש ללכת עם המיוחוה הזאת עד הסוף ולאמץ אותה על כל מרכיביה. לאמור: עם ישראל יקבל את ההברה בעניין הגולן, קרי נסיגה ממנו, אם ורוב שוויה מבטחת בעת ההצבעה על הסכם הנסיגה בגולן. מכוכד 84 (!) חברי הכנסת תמכו בהסכם סיני ורק 13 הצביעו נגד. ד"ר שפיראו סבור גם, כי יש להבליט את עניין הפרנסטר שהממשלה מבקשת לעשות לתושבי הגולן, תוך הישענות על הקול הערבי. אומנם סרנספר פנימי, אולם הוא אינו שוב יותר משום בחינה מהסרנספר לאוכלוסיית הפלשתינאית, שמציע ח"כ רחבעם זאבי.

ציטור המקובלים בירושלים משתמש בסלים קשות ביותר, כאשר הוא מדבר על הצפוי כאן, בעקבות צערה של הממשלה. חלקם מרבים במונחים של שואה ובימים אלה הולו כמה ממקוריהם לשעל אפל גרולי ישראל, שיתנו ידם לעצרת תפילה ענקית, שוזעמתה ישראל עוד לא ראתה, ראש ישיבת "השלום", המקובל רב ההשפעה, הרב דוד בצרי שליט"א, סיפר השבוע, כי בחדשים האחרונים נותנים ל"ע אסונות קשים על משפחות בישראל, בתביעות שלא היתה קודם לכן ולא זכתה כדוגמתה כלל וכלל. אברכים למשפחות ברוכות ילדים נפטרים ל"ע לפתע פתאום וכל"ל אמותת יהו"ת ועסקים מצליחים קודמים בלילה. איש כבר אינו יודע למה ליחס את המצב הזה וכל סקירה קשה מקדמו. ובתוך כל זה, בתוך כל הקשיים, רוזקו הנרעין הקשה של המתיישבים ביו"ש ובמזרח ירושלים מלא אשמשיות תקווה הם משוכנעים, כי הקשיים הנוכרים הם מסימני הגאולה, כהתפרצות להבת הנר סרם שהוא כבה.

מזכירו של יערי מבקש להניח תפילין

בבית הכנסת של חב"ד במגדל העמק, נערכה השבוע חגיגת הסעודת בר המצווה של אסי שלום הראל, בנם של תרצה ושרון הראל. סופר סוב יכול היה לכתוב ספר מרתק ביותר על כל הסיפורים שהתכנסו יחד לשמחה הזאת. נציגים מ"כל חוד" של "השומר הצעיר", מחל"ערשים, מרמת הגולן, כיפות סרוגות, כיפות שחורות, תושבים מתמיד שמעל נחל הסבכין של הצפון) נציגות מקיבוץ שריד, מוזמנים לשרה פסיכולוגית, לומשמשטית, שכני לשעבר במצרים, טיים, גננים מהעלייה הרוסית, חסידים שרסים והמיות צוויות השישות את ראשית דרכן אל היהדות. סמוך לחצות, כאשר עמרו כבר לבדך, השיע במקום רבה של מנהל העסק, הרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א מלי השמחה הזלה מרוש.

שרון תרצה הם חוזרים מרשובה, הב"ריקים, שירם על תרצה הראל עשים בימים אלה סרם בממגרת תחרות על הסרם הקצר של אחת המכללות ויש להניח, כי הוא יעמוק גם בימים שהוא היתה מבוהה למסים. עד כרי מות קליני (שהוא סיפור בפני עצמו) בהיותה בת משק "ניר דוד" ועד לימים אלה, ששמה ושם בעלה הם נושא להשפה בכל הדיונים השבוע.

שם, ליד השולחנות קלמו הסיפורים ולא כל הזוכרים יכלו. כי אחר השומעים הוא עתניאל.

אביה של תרצה הראל הוא מוחקיר ניר דוד. במשך כ־13 שנה היה מזכירו של מנחיג מפ"ם, מאיר יערי. בימים אלה הוא שוכב ב"בית הבריאות" בקיבוץ ומצבו על־פי מרע הרופאה מוגדר סמני. את המשפטים האחרונים שיכול היה להוציא מפיו, הקריש לבקשה בלתי שגרתית בקיבוץ ניר דוד, שבה המזכיר הקודם היה לא יהודי, – להניח תפילין. תרצה ובעלה היו מגיעים לבית הבריאות מכנרל העמק ובניחום אתו תפילין. אחד השובדים במקום, תרשב בית שאן, הציע את שירותיו הסובים, להניח תפילין עם מיכול שפירא במקום שהבת החזיון עישו זאת, בשעה שאינה נוחה להם. יום אחד זה עבד, אולם למחרתו סילפן "המתנדב", כי קיבל הראה להניל ממעשה זה. לדבריו, מנהלת "בית הבריאות" היא שביקשה ממנו שיימנע מכך. אלא שהמשפחה משוכנעת, כי המנהלת קיבלה הוראה מגורמים בכירים יותר. המנהלת עצמה אינה יהודיה והיא נשואה לבן קיבוץ אחרו הכירה כאשר שהתה במקום כמתנדבת. לשבחה "יאמר, כי באשר ביקשו לקבוע מזוזה על כניסת חדרי בית הבריאות היא הסכימה לכך ללא היסוס, אלא שגורם אידיאולוגי יותר, הכריע נגר התקנת המזוזה.

כאשר ישבה תרצה הראל "שבעה" על אמה בבית אחותה בניר דוד, הסכימה המשפחה האחרה והסובלנית, שתקבע מזוזה רק למשך הזמן שהיא תמצא במקום. בבית האבא קבעו מזוזה, בהסכמה, בחדר האמצעי, כדי שח"ו עין עוינת לא תתקל במזוזה הקבועה על הילת הזיבוזית.

(מהשיחה ליד השולחן למדנו גם, כי בקיבוצי "השומר הצעיר" אין עשים סהרה למת, אבל המשקים אינם "מתנדבים" ם־400 השקלים המשולמים על־ירי הביטוח הלאומי למסרה זו. בכל זאת הסיבדים נותנים במצב כלכלי קשה ר־400 ש"ח אינם הולכים ברגל.)

מאיר יערי אינו מתנהל בקברי לנוכח בקשתו של מזכירו לשעבר להניח תפילין. גם הוא, אם לא היה מתביית, היה עושה זאת בשנותיו האחרונות. שכן, הוקניים הללו השמאלנים מעולם לא שכחו את בית אבא.

כשה אובד

(נכתב לרגל ג' תמוז, יום השתלקותו של הרבי מלובביץ')

נכונות כ"ק הרבי, ליטול על עצמו את עומס הצרות, ומאותה שניה חפכתי אדם אחר. חזרתי לחיי שיגרה בעבודתי הציונית, ונפגתי בהתנתקות כצופה מן חוצ. כה ממש. לאחר מספר ימים חזרתי אבי ז"ל, כי התליט, שהוא עצמו ימכור את הנכסים במכירה פומבית, ואמנם קיבל על כך את הסכמת הבנקים שעקבו אחר כל צעד מצעדיו.

ביום המכירה נכנס ל"בית המכירות" שהום עור, חודי מקומי, שהיה במצב רוח עליז ביותר, לבקר ב־"770", בחיותי נער צעיר, מוכה בלבטים, שקוע בעוונות ר"ל, חי בסתירות – פנימי לרבי בבקשת עצה בעניין רוחני כלשהו ולמיטב זכרוני, לא חתמתי בשמי תאמיתי על המכתב ונם חטקסט היה זי מבולבל. לא חלפו אלא ימים ספורים והתשובה שהגיעה ברורה ומדויכת, גירתה את נשמתי לשמור על קשר עם חרוצה הנאמן.

בכל צרה לתבדיל בכל שמחה ובכל עיסוקי, חשתי בצורך פנימי עמוק לעדכן את כ"ק הרבי, ומעולם, מעולם לא חושבו פני ריקם.

והיו הימים והשנים של "מיהו יהודי" קרב עיקש שכ"ק הרבי ניהל ללא פשרות ושהייתי בו (יחד עם "חצפה" עמרכו, משה אישון) חייל ממושמע, גם כאשר לעתים לא הבנתי את החזיון שמאחורי הפקודה; את הסיבה שבאחוסר הנכונות לותר כמלוא הפסיק. והנה התידות והתמיחות של אז, באו על פתרונן עם גלי העלייה הגדולה מיחבר העמים" ומאתיופיה, ואנו כמלים היום בעיניני, מול ראייתו הנבואית מרחיקת־ראות של הענק שבענקים.

ולפני ואחרי ובאמצע היו השיחות של כ"ק הרבי, שחלקן נגעו באקטואליה וידעת מהו הכיוון, היכן מונחת נקודת האמת ותמיד היו התקוות והאופטימיות, שאותן הפיח כ"ק הרבי בלב כולם, גם בימים מרים כלענה מוחשיבו המדיני, תבטחוני וחלאומי וממלא האישי.

ובעניין רב עקבנו אחר כל הזיקוחים וסרטי "יהודיאיזר" על מז שאירע בימי ראשון בשבוע, יום חלוקת הדולרים. על החולים שמצאו את שלותם, על דברי הניחומים והעידוד ועל גלי אחבת־ישראל שהקרין נשיא הדור בעצמה שאין לתארת, על כל מי שבשם יהודי יכונה.

והיו העיניים והפנים המחייכות והיו ח"לחייכים" והיה הי"אחל" יהיה "כוס של ברכה" והיה החלב והיה האתרוג והיו החקפות והיו המשיח ותקוות הגאולה.

ובחדרי משכבי כשעלו הפחדים, הגלויים והמסויים בכל עניין שהוא, ידעתי שיש על מי לסמוך ובבוקר מישהתי את "יחזקאל" במכונית, כדי לוחוה שהוא במקומו.

ואז באו הימים שנתך קיזיונו שלא יניעו לעולם ולאחריהם נימל תמוז. וכעבור שבוע אתה עומד מול חקיר תקוע בשאלה קיומית כמעט וכעבור חודש צצה בעייה משפחתית ולאחריה שתם פחדים על נכד שחלה ונשת כל הכ"ל עושף הגולן וירש, נסיעות ורדיפות־דת. אתה מנסה למלא את החסר ונמצא למד בדרך הקשה, כי אין עוד כמוהו ואני בינתיים כשה אובד ומצפה לגאולה.